

Συλλογή και διατήρηση του γάλακτος στην εκτροφή

Σε ότι αφορά στη συντήρηση του γάλακτος στην εκτροφή:

1) Διατήρηση σε παγολεκάνη. Η παγολεκάνη ΠΡΕΠΕΙ:

- να διατηρείται καθαρή, στεγνή και καλά κλειστή
- να πλένεται επιμελώς και να απολυμαίνεται με τα επιτρεπόμενα απολυμαντικά μετά το άδειασμα, πριν δεχτεί ξανά γάλα
- να ελέγχεται καθημερινά η θερμοκρασία της (παγολεκάνης) και να είναι 3-4° C, όσο έχει γάλα.

Ο χρόνος διατήρησης του γάλακτος ΔΕΝ πρέπει να υπερβαίνει τις 24 ώρες.

2) Διατήρηση σε γαλακτοδοχεία (γκιούμια). Τα δοχεία με το γάλα ΠΡΕΠΕΙ:

- να πλένονται επιμελώς αμέσως μετά το άδειασμα
- να διατηρούνται σε χώρο καθαρό και σκιερό
- να αφήνονται σε σκιερά μέρη έως την παράδοση και
- να ψύχονται (με τρεχούμενο νερό). Η θερμοκρασία του γάλακτος πρέπει μέσα σε 2 ώρες να κατεβεί κάτω από τους 10°C, αλλιώς πρέπει να παραδοθεί σε σταθμό συγκέντρωσης.
- Το γάλα πρέπει να φιλτράρεται (σουρώνεται) αμέσως μετά το άρμεγμα, ώστε να απομακρυνθούν διάφορα στερεά που πέφτουν μέσα κατά το άρμεγμα με το χέρι.
- Ο χρόνος διατήρησης του γάλακτος ΔΕΝ πρέπει να υπερβαίνει τις 24 ώρες.



ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΩΣΤΟΥ ΑΡΜΕΓΜΑΤΟΣ - ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΚΤΡΟΦΗ

Δρ. Γεώργιος Σαμούρης
Διευθυντής Ερευνών

Δρ. Ιωάννης Σακαρίδης
Εντεταλμένος Ερευνητής

Δρ. Αθανάσιος Γελασάκης
Επίκουρος Καθηγητής Γ.Π.Α.

Διαδικασία σωστού αρμέγματος

Μία από τις σημαντικότερες καθημερινές εργασίες στις εκτροφές γαλακτοπαραγωγών προβάτων και αιγών είναι το άρμεγμα. Στα ημιεκτατικά/εκτατικά συστήματα εκτροφής, το άρμεγμα γίνεται συχνότερα με τα χέρια, ενώ στα ημιεντατικά/εντατικά συστήματα εκτροφής, εφαρμόζεται, κατά κύριο λόγο, το μηχανικό άρμεγμα (άρμεγμα σε αρμεκτήριο). Σε κάθε περίπτωση, η υιοθέτηση του μηχανικού αρμέγματος αποτελεί την καλύτερη επιλογή για την παραγωγή υγιεινού και ποιοτικού γάλακτος, αλλά και για τη διασφάλιση της υγείας του μαστού και της ποιότητας εργασίας του κτηνοτρόφου.

Προϋποθέσεις για το σωστό άρμεγμα:

- κατάλληλα διαμορφωμένος χώρος αναμονής των ζώων
- εκπαίδευση και κατάρτιση προσωπικού
- τήρηση των τυπικών διαδικασιών του αρμέγματος
- καθαριότητα και υγιεινή αρμεκτή, ζώων και αρμεκτηρίου
- κατάλληλος τεχνολογικός εξοπλισμός.

Τυπικές διαδικασίες αρμέγματος:

1. Καθορίζουμε και τηρούμε το ημερήσιο πρόγραμμα αρμέγματος (2 ή 3 αρμέγματα ημερησίως).
2. Οδηγούμε τα ζώα στο αρμεκτήριο με υπομονή. Οι χειρισμοί πρέπει να είναι ήπιοι, χωρίς την άσκηση βίας. Οι φωνές και τα σφυρίγματα πρέπει να αποφεύγονται επειδή στρεσάρουν (φοβίζουν και αναστατώνουν) τα ζώα.
3. Πλένουμε καλά τα χέρια μας, τα στεγνώνουμε και φοράμε γάντια μίας χρήσης.
4. Κάνουμε ψηλάφηση του μαστού και μαλάξεις αφενός για τη διαπίστωση πιθανών αλλοιώσεων και αφετέρου για τη διέγερση της έκκρισης του γάλακτος.
5. Αν διαπιστωθεί ότι ο μαστός είναι ερυθρός, ζεστός, πρησμένος ή επώδυνος υπάρχει υποψία μαστίτιδας και σημειώνουμε το ζώο, ώστε να αρμεχτεί χωριστά στο τέλος. Μετά από το άρμεγμα ζώου με μαστίτιδα, πρέπει να αλλάζουμε τα γάντια ή να τα απολυμαίνουμε.
6. Εφόσον οι θηλές είναι λερωμένες τις πλένουμε και τις σκουπίζουμε με ατομική χάρτινη πετσέτα.
7. Αρμέγουμε τις πρώτες 2-3 ακτίνες γάλακτος σε ειδικό κύπελλο με σχαρτώ πυθμένα μαύρου χρώματος για να διαπιστώσουμε την παρουσία πηγμάτων. Σε περίπτωση παρουσίας πηγμάτων υπάρχει πιθανότητα μαστίτιδας και ακολουθείται η διαδικασία 5.
8. Τοποθετούμε τα θήλαστρα σε κατάλληλο αριθμό ζώων, ώστε να μπορούμε να παρακολουθούμε επαρκώς την εξέλιξη του αρμέγματος.
9. Τα θήλαστρα παραμένουν τοποθετημένα στα ζώα μέχρι να αδειάσει ο μαστός από το γάλα. Αυτό συμβαίνει περίπου μέσα σε 2-3 λεπτά ανάλογα με τη γαλακτοπαραγωγή των ζώων, τη διάπλαση του μαστού τους και τα χαρακτηριστικά λειτουργίας του αρμεκτηρίου. Η παρατεταμένη παραμονή των θηλάστρων, μετά το άδειασμα του μαστού μπορεί να προδιαθέσει σε μαστίτιδα.
10. Πριν από την απομάκρυνση των θηλάστρων κάνουμε το απάρμεγμα (στράγγισμα του μαστού), ώστε να απομακρύνουμε το γάλα που μπορεί να έχει απομείνει στο μαστό, αποφεύγοντας, όμως, το υπεράρμεγμα.

11. Έπειτα απομακρύνουμε τα θήλαστρα από το μαστό, αφού πρώτα απενεργοποιήσουμε το κενό του αέρα σε αυτά. Η απομάκρυνση των θηλάστρων πρέπει να γίνεται με ήπιες κινήσεις.

12. Λίγη ώρα μετά από την αφαίρεση των θηλάστρων, ελέγχουμε τα ζώα για να διαπιστώσουμε εκείνα που «ξανακατέβασαν» γάλα.

13. Αφού ολοκληρωθεί το άρμεγμα της ομάδας, απολυμαίνουμε τις θηλές με τη χρήση ειδικών απολυμαντικών.

14. Απομακρύνουμε τα ζώα από το αρμεκτήριο με υπομονή. Οι χειρισμοί πρέπει να είναι ήπιοι, χωρίς την άσκηση βίας.

15. Πριν από το άρμεγμα της επόμενης ομάδας, πλένουμε τα γάντια, τα απολυμαίνουμε και τα στεγνώνουμε.

16. Ακολουθούμε τις παραπάνω διαδικασίες αρμέγματος για τις επόμενες ομάδες.

17. Όταν ολοκληρωθεί το άρμεγμα ολόκληρου του κοπαδιού, τοποθετούμε τα θήλαστρα στις ειδικές υποδοχές, πλένουμε και απολυμαίνουμε το αρμεκτήριο με τη χρήση των κατάλληλων απολυμαντικών και σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από τον κατασκευαστή του αρμεκτηρίου διαδικασίες.

Τι ελέγχουμε στο αρμεκτήριο:

1. το ύψος του κενού του αέρα (38-39 mmHg)
2. τον αριθμό των παλμών ανά λεπτό (120-180 στα πρόβατα 70-120 στις αίγες)
3. την κατάσταση στην οποία βρίσκονται τα θήλαστρα (ξηρά, σκιμμένα, σκασμένα θήλαστρα πρέπει να αντικαθίστανται). Η αλλαγή των θηλάστρων πρέπει να γίνεται ανάλογα με τον αριθμό των αρμεγμάτων που έχουν κάνει ή ανάλογα με τις ώρες λειτουργίας του αρμεκτηρίου και σύμφωνα με τις προδιαγραφές του κατασκευαστή του αρμεκτηρίου
4. τη λειτουργία των παλμοδοτών
5. τη διαδικασία πλυσίματος του αρμεκτηρίου σε τρία στάδια: πλύσιμο-απολύμανση-ξέπλυμα
6. τη θερμοκρασία του νερού κατά την απολύμανση του αρμεκτηρίου (περίπου 70°C)
7. την αραίωση των απολυμαντικών ουσιών που χρησιμοποιούνται κατά την απολύμανση του αρμεκτηρίου
8. την τακτική αλλαγή των φίλτρων
9. τη συνολική κατάστασή του και τη λειτουργία του σε τακτά χρονικά διαστήματα και σε κάθε περίπτωση πριν από την έναρξη της αρμεκτικής περιόδου.

Τι ελέγχουμε στη διαδικασία του αρμέγματος:

1. την τήρηση των διαδικασιών αρμέγματος όπως περιγράφηκαν παραπάνω
2. τη συμπεριφορά των αρμεκτών και τις αντιδράσεις των ζώων
3. τον αριθμό των αρμεκτικών μονάδων ανά αρμεκτή (8-12)
4. τη μέση διάρκεια του αρμέγματος ανά ζώο (2-3 λεπτά)
5. τη μέση διάρκεια του αρμέγματος ανά ομάδα ζώων (10-15 λεπτά)
6. τη συνολική διάρκεια του αρμέγματος (1,5-2 ώρες)
7. τη σταθερότητα του ημερήσιου προγράμματος αρμέγματος
8. τη συχνότητα και την αποτελεσματικότητα του καθαρισμού και της απολύμανσης του αρμεκτηρίου.